

การสอบคัดเลือกแบบรับตรง, การกวดวิชา, และโอกาสทางการศึกษาในชั้นอุดมศึกษา

สุจิตรา ชำนิวิทย์ภรณ์*

บทคัดย่อ

ถึงแม้ว่าวันนี้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจะมีทางเลือกจากการระบบการสอบตรงในการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษามากขึ้นก็ตาม แต่การสมัครสอบตรงแต่ละครั้งยังมีค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก เช่น ค่าสมัครสอบ นอกจากนี้ยังมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นจากเรียนกวดวิชาเพื่อเพิ่มโอกาสในการสอบเข้าล้วนส่งผลต่อภาระค่าใช้จ่ายการศึกษาที่เพิ่มขึ้น ค่าใช้จ่ายดังกล่าวจึงกลายมาเป็นภาระของครอบครัวที่มีฐานะยากจน และนำมาสู่ความไม่เท่าเทียมกันด้านโอกาสของการเข้าศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษา จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างนิสิตนักศึกษาใหม่ในปีการศึกษา 2557 จำนวน 705 คนพบว่า ประมาณ 6 – 7 คนใน 10 คน ที่สอบได้รับการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อแบบรับตรง ยิ่งเป็นผู้เรียนเก่งจะเตรียมตัวสอบคัดเลือกด้วยการกวดวิชา ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐฐานะของครอบครัวกับโอกาสการเข้าศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษาด้วยวิธีโพธิทหลายชั้นพบว่า ผู้สอบผ่านการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อมีแนวโน้มดังนี้ (1) บิดามีเงินได้สูง (2) มารดามีการศึกษาสูง (3) สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนรัฐ (4) มีผลการเรียนดี และ (5) มีการเรียนกวดวิชา

คำสำคัญ: การสอบคัดเลือกแบบรับตรง, การกวดวิชา, ความไม่เท่าเทียม,
โอกาสทางการศึกษาในชั้นอุดมศึกษาไทย

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ถนนเสรีไทย แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กทม10240 - Email: suchit@nida.ac.th

Direct Admissions, Tutoring, and Access to Higher Education

Suchittra Chamnivickorn*

Abstract

The greater opportunity for high school students in seeking direct admission into the university also comes with additional expenses for their parents to shoulder. Their cost of education rises further with extra classes taken at cram schools. This growing financial burden would make it difficult for poor families. The ensuing disparity in access to higher education in Thailand deserves a careful study with household economics serving as the underlying framework. The survey result from a sample of 705 freshmen class of 2014 shows that 6 out of 10 students had direct admission. Those who had performed well in high school would prefer to take tutorial courses at cram schools. The multinomial probit analysis finds that a student is more likely to gain a college admission if one of these favorable conditions is true: (1) father earns a high income (2) mother is highly educated (3) student attends a public school (4) students earns a high grade point average or (5) students takes tutorial classes.

Keywords: Direct Admission, Tutoring, Inequality, Access to Higher Education

* Assistant Professor of Economics - Graduate School of Development Economics, National Institute of Development Administration, Serithai Road, Klong-Chan, Bangkok, Bangkok 10240, Thailand. Email: suchit@nida.ac.th

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษาในประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2504 ที่ระบบการรับบุคคลที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าเพื่อเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเป็นระบบการสอบจากส่วนกลางซึ่งจัดการสอบคัดเลือกโดยทบวงมหาวิทยาลัย ในขณะนั้น (ปัจจุบันคือสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา หรือ สกอ.) เป็นที่รู้จักกันในสมัยนั้นว่าการสอบเอ็นทรานซ์ (Entrance Examination) จนมาถึงการปฏิรูปการศึกษาเมื่อ พ.ศ. 2542 โดยการรวมทบวงมหาวิทยาลัยเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของกระทรวงศึกษาธิการ และปรับปรุงระบบการสอบคัดเลือกใหม่ในปีการศึกษา 2542 เป็นระบบการรับเข้ากลางหรือระบบแอดมิชชันส์ (Admissions) การเปลี่ยนระบบการคัดเลือกนี้มีสาเหตุส่วนหนึ่งจากการเกิดปัญหาที่ไม่พึงประสงค์ขึ้นในระบบการสอบเอ็นทรานซ์ที่มุ่งวัดผลการสอบเพียงบางรายวิชาเรียนที่สถาบันอุดมศึกษาเห็นว่าจำเป็นต่อการศึกษาต่อในแต่ละสาขาวิชา ทำให้นักเรียนตั้งหน้าตั้งตาเรียนเฉพาะรายวิชาที่ใช้สอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยเท่านั้นทั้งจากครูที่โรงเรียนและครูติวเตอร์ที่โรงเรียนกวดวิชา แต่ทอดทิ้งหรือไม่ใส่ใจเรียนรายวิชาอื่นในห้องเรียนเลย ผลที่ตามมาคือนักเรียนเรียนรู้ไม่รอบด้านครบกระบวนการที่ถูกต้องตามเจตนารมณ์การศึกษา ส่งผลถึงการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ในฐานะพลเมืองและแรงงานไม่สมบูรณ์ อาจนำไปสู่ปัญหาการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมและการปฏิบัติหน้าที่การงานได้

ระบบแอดมิชชันส์มุ่งหวังปรับปรุงพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนให้หันมาใส่ใจวิชาเรียนที่โรงเรียนเดิมที่ทุกวิชาและลดชั่วโมงเรียนกวดวิชาให้น้อยลงเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เต็มที่ที่เป็นไปตามเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษา เกณฑ์ที่ใช้พิจารณาเพื่อคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาชั้นอุดมศึกษาจึงให้น้ำหนักกับผลการเรียนตลอดหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมาคิดด้วย โดยองค์ประกอบและค่าน้ำหนักเป็นดังนี้

- (1) ผลการเรียนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีค่าน้ำหนักร้อยละ 10
- (2) ผลคะแนนจากการสอบวัดความรู้วิชาหลักและวิชาเฉพาะที่แต่ละคณะจะกำหนด มีค่าน้ำหนักร้อยละ 90 กำหนดสอบปีละ 2 ครั้ง

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นไม่ได้บรรเทาพฤติกรรมการณ์เรียนที่ไม่พึงประสงค์แต่อย่างใด หากกลับสร้างปัญหายิ่งยากให้โรงเรียนต้องเร่งสอนเนื้อหาให้จบเร็วขึ้น ทันให้นักเรียนเข้าสอบแอดมิชชันส์ที่ต้องสอบถึงสองครั้ง ไม่เพียงแต่ระบบการเรียนการสอนปกติเพื่อการเรียนรู้เต็มที่ที่โดนกระทบเท่านั้น นักเรียนเองก็พลอยเครียดไปด้วยจากการเร่งรีบเรียนเนื้อหาวิชาและจากการเปลี่ยนแปลงระบบการสอบคัดเลือกอย่างกะทันหัน โดยให้ความสำคัญกับผลการเรียนที่โรงเรียนมากขึ้น ประกอบกับเสียงวิจารณ์ถึงข้อด้อยของการนำผลการเรียนมาคิดพิจารณาว่าอาจไม่มีความเป็นธรรมเนื่องจากคุณภาพและมาตรฐานการคิดคะแนนเรียนของโรงเรียนแต่ละแห่งแตกต่างกัน

ด้วยสาเหตุหลักดังกล่าว ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) จึงได้พิจารณาปรับปรุงแก้ไของค์ประกอบและค่าน้ำหนักเกณฑ์การคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษาปีการศึกษา 2549 เสียใหม่ และอีกครั้งหนึ่งในปีการศึกษา 2553 ทปอ. เห็นควรให้ปรับเปลี่ยนองค์ประกอบและค่าน้ำหนักอีกครั้งหนึ่งดังนี้

- (1) ผลการเรียนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (GPAX) มีค่าน้ำหนักร้อยละ 20
- (2) ผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) มีค่าน้ำหนักร้อยละ 30 และ
- (3) ผลการทดสอบความถนัดทั่วไป (GAT) มีค่าน้ำหนักร้อยละ 10 – 50 (4) ผลการทดสอบความถนัดทางวิชาชีพและวิชาการ (PAT) มีค่าน้ำหนักร้อยละ 0 – 40 ดังแสดงไว้ในตารางที่ 1

การเปลี่ยนแปลงระบบทดสอบทางการศึกษาเพื่อคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษาอยู่บ่อยครั้งอย่างรวดเร็วนับตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 เป็นต้นมา ทำให้นักเรียนจำนวนมากสับสนจนเครียดกังวลใจว่าจะเสียโอกาสสอบผ่านเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเพราะนักเรียนไม่ได้มีโอกาสเตรียมตัวเพื่อให้ได้คุณสมบัติและความรู้ตรงตามเกณฑ์พิจารณาคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาชั้นอุดมศึกษา แนวข้อสอบ GAT เป็นการวิเคราะห์ที่แก้ไขปัญหาตามอย่างมาตรฐานข้อสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษาในระดับสากล แต่หลักสูตรการเรียนในชั้นเรียนไทยไม่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ให้ผู้เรียน เมื่อนักเรียนเผชิญกับหลักสูตรเรียนกลับแทบไม่ได้ใช้สอบเข้ามหาวิทยาลัย ข้อสอบถามสิ่งที่ไม่ได้เรียนที่โรงเรียนซะเยอะ เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสสอบผ่านการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษา

ด้วยสาเหตุดังกล่าว นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจึงจำเป็นต้องหันไปพึ่งโรงเรียนกวดวิชา เพื่อให้ทราบแนวข้อสอบคัดเลือกเข้าเรียนมหาวิทยาลัยและเรียนรู้เทคนิคการทำข้อสอบให้ได้คะแนนสูงๆ กลายเป็นว่าโรงเรียนกวดวิชาทวีความสำคัญในหมู่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมากขึ้นทุกที ความใส่ใจที่มีให้กับการเรียนกลุ่มสาระวิชาที่โรงเรียนลดหย่อนลง นักเรียนไม่เรียนรู้อย่างเต็มที่ ถือได้ว่าการปฏิรูปการศึกษาด้วยการปฏิรูปการเรียนรู้อาจเตรียมสังคมไทยเข้าสู่โลกยุคใหม่ล้มเหลวโดยสิ้นเชิง

ตารางที่ 1 ความเป็นมาระบบการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา

ปีการศึกษา	ระบบการคัดเลือก	เกณฑ์การคัดเลือก	เหตุผลที่ต้องเปลี่ยนระบบ
2516 – 2541	เอ็นทรานส์(Entrance Examination) (สอบครั้งเดียว)	1. คะแนนสอบร้อยละ 100	1. ผู้เรียนไม่สนใจเรียนวิชาที่ไม่ต้องใช้ในการสอบคัดเลือก 2. ได้นักศึกษาไม่สอดคล้องสาขาที่เรียนเพราะสอบเฉพาะวิชาสามัญ 3. นักเรียนหรือผู้ปกครองเกิดความเครียดเพราะเลือกคณะพร้อมสมัครสอบ 4. จำนวนผู้เข้าคัดเลือกมีแนวโน้มสูงขึ้น 5. มีข้อจำกัดเรื่องเวลา เนื่องจากดำเนิน การเฉพาะช่วงปิดเทอมเท่านั้น
2542 – 2548	เอ็นทรานส์ใหม่ (New Entrance Examination) (สอบ 2 ครั้ง)	1. คะแนนสอบร้อยละ 90% 2. คะแนนค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์ไทล์ (GPR) ร้อยละ 10	1. นักเรียนเกิดความเครียดมากขึ้นจากเดิมเนื่องจากมีการสอบ 2 ครั้ง 2. เกิดผลเสียต่อระบบการเรียนการสอนตามปกติ จากที่โรงเรียนเร่งสอนให้จบก่อนการสอบเดือนตุลาคมเพื่อให้นักเรียนมีความพร้อมด้านเนื้อหาวิชาที่จะใช้สอบ
2549 – 2552	แอดมิชชันส์ (Admissions) ระยะเวลาที่ 1	1. GPAX ร้อยละ 10 2. GPA (กลุ่มสาระ) ร้อยละ 20 3. O-NET ร้อยละ 35-70 4. A-NET และ (หรือ) วิชาเฉพาะไม่เกิน 3 วิชา ร้อยละ 0-35	1. มีการถกเถียงเรื่องมาตรฐานโรงเรียน 2. ได้รับเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากผู้เกี่ยวข้องว่าให้สัดส่วนผลการเรียนมากเกินไป 3. การกำหนดให้สอบ A-NET หรือ วิชาเฉพาะปีละครั้งทำให้นักเรียนที่พลาดไม่ได้สมัครสอบต้องรอสอบอีก 1 ปี

เมื่อระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษาใช้คะแนนสอบข้อเขียนเป็นเกณฑ์กำหนดระดับผู้เรียน และเนื้อหาสาระวิชาที่ทดสอบความรู้แตกต่างกันอันมากจากที่ครูประจำวิชาสอนในชั้นเรียนนั้น ไม่พนักักเรียนจะขวนขวายหาความรู้จากข้างนอกโรงเรียนเสมือนเป็นการศึกษาเงา (Shadow Education) นั่นคือโรงเรียนหรือสถาบันกวดวิชาซึ่งถือว่าเป็นการเรียนพิเศษนอกเวลาเรียน³ ประเภทหนึ่ง โดยเน้นไปที่การสอนและทบทวนเนื้อหาวิชาเรียนหลักในห้องเรียน อย่างเช่นวิชาคณิตศาสตร์ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และมีการเรียกเก็บเงินค่าเรียนกวดวิชาพิเศษจากผู้เรียน จึงถือได้ว่าโรงเรียนกวดวิชาเป็นธุรกิจเอกชนประเภทหนึ่ง

ในประเทศไทยเองมีโรงเรียนกวดวิชากระจายไปเกือบทุกจังหวัดทั่วประเทศรวมทั้งหมด 1,976 แห่ง (ในปี พ.ศ. 2556) โดยตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครมากที่สุดจำนวน 464 แห่งครอบคลุม 47 เขตจากทั้งหมด 50 เขตคิดเป็นสัดส่วนได้ร้อยละ 23.48 รองลงมาเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ตามจังหวัดขนาดใหญ่หรือจังหวัดหัวเมืองที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของภูมิภาค ได้แก่ ชลบุรีและสงขลา (จังหวัดละ 84 แห่ง) นนทบุรี (66 แห่ง) ขอนแก่น (62 แห่ง) และเชียงใหม่ (59 แห่ง) (ไทยพับลิก้า, 2556) โรงเรียนกวดวิชาเหล่านี้ให้บริการการศึกษาในแบบอย่างที่มีหวังผลกำไร⁴ ผู้ลงเรียนวิชาหรือที่นักเรียนเรียกกันติดปากว่า คอร์สเรียนซึ่งเน้นเรียนเนื้อหาวิชาการที่ใช้สอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อชั้นเรียนที่สูงขึ้นให้ได้ คะแนนสูงซึ่งเป็นการเพิ่มโอกาสในการเข้าศึกษาต่อยังสถานศึกษาชั้นนำของประเทศที่ต้องจ่ายเงินค่าวิชาเรียนให้กับโรงเรียนกวดวิชา โดยภาระค่าใช้จ่ายจะมากขึ้นตามจำนวนวิชาที่ลงเรียน อย่างเช่น สำหรับการเตรียมตัวสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษาของผู้เรียนคนหนึ่งต้องเรียนกวดวิชามากถึง 8 วิชา ต้องเสียค่าคอร์สเรียนไปเป็นเงินสูงถึงประมาณ 35,000 บาท⁵

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 เป็นต้นมา สถาบันอุดมศึกษาของรัฐจำนวนหนึ่งทยอยออกนอกระบบและมีอิสระในการบริหารจัดการหลักสูตรการเรียนมากขึ้นซึ่งนำไปสู่การคัดเลือกคัดเลือบุคคลเข้าศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษาแบบรับตรง ระบบรับตรงนี้ใช้เกณฑ์การพิจารณาที่สถาบันอุดมศึกษากำหนดขึ้นเองตามความต้องการของคณะและหลักสูตรเรียน แม้ว่านักเรียนจะมีทางเลือกการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย และสถานศึกษาเองมีช่องทางคัดเลือกผู้เรียนที่มีคุณสมบัติและความรู้ความสามารถตรงกับความต้องการและความสนใจของแต่ละคณะก็ตาม แต่การสมัครสอบตรงแต่ละครั้งมีค่าใช้จ่ายอย่างน้อยเป็นค่าสมัครสอบ ซึ่งนักเรียนยากจนจะไม่มีกำลังทรัพย์จากครอบครัวเพียงพอจะสมัครสอบตรงได้หลายแห่งและหลายคณะตามต้องการ เพื่อเพิ่มโอกาสการสอบเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยตามที่คาดหวังไว้ นักเรียนเหล่านี้ไม่อยากสร้างความเดือดร้อนใจให้กับผู้ปกครองในการดิ้นรนขวนขวายทุกวิถีทางถึงขนาดหยิบยืมเงินคนอื่นมาจ่ายค่าสมัครสอบตรงหลายที่เป็นจำนวนเงินมากมาย ยิ่งการสอบตรงในขณะนี้จัดขึ้นที่เมืองหลวงตามที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐชั้นนำของประเทศ นักเรียนที่อยู่ต่างจังหวัดต่างเสียเปรียบเพื่อนที่อยู่ในกทม.ตรงค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียเพิ่มอย่างค่าเดินทาง และค่าที่พักอาศัยระหว่างช่วงสอบคัดเลือก หลายครอบครัวอาจแบกภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นนี้ไม่ไหวถ้าแต่ละมหาวิทยาลัยกำหนด

³ อาจเป็นช่วงเวลาตอนเย็นหลังเรียน วันหยุดเรียนเสาร์และอาทิตย์ หรือวันหยุดปิดภาคเรียนก็ได้

⁴ โรงเรียนกวดวิชาที่มีสาขามากที่สุดในประเทศ 5 ลำดับแรก คือ คมทอง (408 แห่ง) RAC รัชดาวิทยา (49 แห่ง) ภาษาอังกฤษเอ็นคอนเซ็ปท์ (34 แห่ง) กวดวิชานวนศึกษา (เจีย) (31 แห่ง) และอาจารย์ปิง (31 แห่ง) (ไทยพับลิก้า, 2556)

⁵ <http://thaipublica.org/2013/09/quality-of-thai-education>

วันสอบตรงไม่ตรงกัน ภาระค่าใช้จ่ายเรื่องการเดินทางและเรื่องที่พักรวมจะทวีสูงขึ้นไปอีกซึ่งจะกลับกลายเป็นภาระหนักหน่วงเกินกว่าที่ครอบครัวในต่างจังหวัดจำนวนมากจะแบกรับกันได้ การเลือกสอบตรงกลายเป็นเรื่องยากเย็นแสนเข็ญสำหรับนักเรียนต่างจังหวัดและผู้ปกครองไป โอกาสการสมัครสอบคัดเลือกระบบรับตรงย่อมลดน้อยลงอย่างแน่นอน

จะเห็นได้ว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายทั่วประเทศต่างมุ่งมั่นเหมือนกันที่จะสอบผ่านการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยตามที่ต้องการเพื่ออนาคตที่ดีกว่าสำหรับตนเองและครอบครัว แต่การเตรียมตัวสอบคัดเลือกด้วยการเรียนกวดวิชาคอร์สแล้วคอร์สเล่าไม่เพียงแต่ความสนใจเรียนที่โรงเรียนไม่เต็มที่แล้ว ด้านผู้ปกครองเองมีภาระค่าใช้จ่ายการศึกษาเล่าเรียนของบุตรหลานเพิ่มขึ้นมาซึ่งไม่อยู่ในวิสัยที่ครอบครัวฐานะยากจนจะแบกรับกันได้ ทำให้มีความได้เปรียบเสียเปรียบขึ้นมาระหว่างนักเรียนจากครอบครัวมีฐานะและครอบครัวยากจน และเป็นความไม่เท่าเทียมกันด้านโอกาสทางการศึกษาในการสอบผ่านการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษา

อีกทั้งขณะนี้มีมหาวิทยาลัยของรัฐหลายแห่งที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครที่มีการเปิดสอบรับตรงมากขึ้น และมีจำนวนรับตรงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ นักเรียนทั้งหลายคงไม่ปล่อยให้โอกาสสอบตรงนี้หลุดลอยไปเป็นแน่ แต่ค่าใช้จ่ายในการสอบตรงไม่ได้มีแค่ค่าสมัครสอบอย่างเดียวเท่านั้นสำหรับนักเรียนในต่างจังหวัด หากยังมีค่าเดินทางและค่าที่พักอาศัยระหว่างช่วงสอบตรงอีกด้วย ทำให้ผู้ปกครองในต่างจังหวัดมีภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมขึ้นมามาก ซึ่งหลายครอบครัวไม่อาจแบกรับภาระนี้ได้ โอกาสของการสอบตรงตามมหาวิทยาลัยต่างๆ ของนักเรียนต่างจังหวัดมีน้อยลงและเสียเปรียบนักเรียนในเมืองหลวง กลายเป็นความไม่เท่าเทียมกันด้านโอกาสทางการศึกษาเช่นกัน การเกิดความไม่เท่าเทียมกันด้านโอกาสทางการศึกษาขึ้นในสังคมไทยระหว่างนักเรียนต่างฐานะและต่างพื้นที่จากต้นทุนการเรียนกวดวิชาและต้นทุนการสอบคัดเลือกแบบรับตรงเป็นประเด็นของการศึกษา

2. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

สังคมเอเชียให้ความสำคัญต่อการศึกษาและความพากเพียรศึกษาหาความรู้ซึ่งต่างจากสังคมตะวันตก ที่ให้ความสำคัญกับฝีมือและความสามารถ คนมีการศึกษาสูงในสังคมเอเชียมักจะมีหน้าที่การงานสูงและได้เงินเดือนมาก ยิ่งศึกษาเล่าเรียนสูงขึ้นเท่าใด แม้ต้นทุนการศึกษาจะเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว แต่ผลได้จากการศึกษาที่มากขึ้นจะเพิ่มสูงขึ้นมากเท่ากับว่า อัตราผลตอบแทนของบัณฑิตชาวเอเชียอยู่ในระดับสูงเกินร้อยละ 20 มาตลอดหลายสิบปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะหากบัณฑิตสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยระดับแนวหน้าด้านคุณภาพด้วยแล้ว ผลได้จากการเข้าศึกษาที่มหาวิทยาลัยนั้นจะยิ่งเพิ่มขึ้นอีกหลายเท่าตัว ใส่ตั้งแต่โอกาสเข้าทำงานในองค์กรที่มั่นคง ตำแหน่งงาน ความก้าวหน้าในหน้าที่การงานไปจนถึงเงินเดือน

จากแรงจูงใจสูงมากมายเหล่านี้ นักเรียนทั้งหลายจึงพากันขวนขวายหาทางสอบผ่านการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศ โดยแนวทางหนึ่งก็คือ การกวดวิชา ยิ่งมหาวิทยาลัยชั้นนำมีน้อยเท่าใด การแข่งขันสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยยิ่งยากขึ้นอีกทั้งระบบการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษายังคงอาศัยคะแนนจากการสอบข้อเขียนเป็นหลักและคำถามในข้อสอบไม่มีอะไรตรงกับ

เนื้อหาวิชาที่เรียนในโรงเรียนด้วยแล้ว ยิ่งผลักดันให้นักเรียนเข้าเรียนพิเศษกวดวิชาที่โรงเรียนกวดวิชา กันยาวนานขึ้นและ โดยหวังว่าจะทำคะแนนสอบข้อเขียนได้สูงลิ่วเป็นหลักประกันว่าจะผ่านการคัดเลือก เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยชั้นนำที่ต้องการได้ นำไปสู่อนาคตที่สดใส (Bray, 2003; Kwok, 2004)

ประเทศเกาหลีใต้เป็นประเทศหนึ่งที่ประสบความสำเร็จในด้านการศึกษา เห็นได้จากผลการทดสอบ มาตรฐานความรู้วิชาคณิตศาสตร์และวิชาอ่านเอาเรื่องที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่สามารถทำ คะแนนสูงสุดอันดับ 1 ใน 5 ของโลก อัตราการลาออกกลางคันของนักเรียนเกาหลีใต้ไม่ถึงร้อยละ 4 ของ อัตราการเรียนจบชั้นอุดมศึกษาของผู้เริ่มเข้าสู่วัยผู้ใหญ่อยู่ที่ร้อยละ 56 ถือได้ว่าอยู่ในลำดับต้นๆ ของโลก แต่อย่างนั้นก็ตาม เบื้องหลังความสำเร็จอันน่าชื่นชมนี้ก็คือความเหนียวยากตรากตรำเคร่งกวดวิชา เรียนทั้ง ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ที่ใช้สอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยรัฐและเอกชนชั้นนำเพียงไม่กี่แห่งในประเทศ แต่ละครอบครัวยอมจ่ายเงินร้อยละ 20 ของเงินได้ครอบครัวให้บุตรหลาน เรียนกวดวิชาโดยหวังว่าบุตรหลานตนจะทำคะแนนวิชาเรียนในโรงเรียนได้มากขึ้นซึ่งเอื้อต่อโอกาสสอบ คัดเลือกผ่านเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาระดับแนวหน้าของประเทศ ในภาพรวมนั้นนักเรียน เกาหลีใต้หมดเงินไปกับการกวดวิชาสูงถึง 19,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2542 (Chandler, 2011)

ในกรณีของประเทศสหรัฐอเมริกา การแข่งขันสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษาในประเทศ สหรัฐอเมริกาทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ในรอบ 10 - 20 ปีที่ผ่านมาจากจำนวนผู้สมัครเข้าศึกษาต่อเพิ่ม มากขึ้นจาก 1,190,000 คนเป็น 1,710,000 คน (หรือร้อยละ 44) ในช่วง พ.ศ. 2535 - 2547 หลักๆ แล้ว เป็นเพราะว่าการศึกษาระดับชั้นอุดมศึกษาให้ผลตอบแทนในรูปของเงินได้และเครือข่ายเพื่อนร่วมชั้นเรียน เหนือกว่าการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาอย่างมากมาย ขณะที่จำนวนรับของมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่เพิ่ม ขึ้นไม่ถึง 500,000 คนหรือประมาณร้อยละ 16 ส่งผลให้อัตราการรับนักศึกษาใหม่เฉลี่ยของมหาวิทยาลัย รัฐและเอกชนทั่วประเทศ อย่างไรก็ดี ในปี 2529 จำนวนผู้เข้าศึกษาลดลงจากร้อยละ 69.3 เป็นร้อยละ 64 ในปี 2546 ยิ่งเป็นมหาวิทยาลัยเก่าแก่และมีชื่อเสียง ทางฝั่งตะวันออกเฉียงเหนือและในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ด้วยแล้ว การแข่งขันสอบคัดเลือกยิ่งรุนแรงหนักหนาสาหัสมากขึ้น อัตราการรับนักศึกษาใหม่ลดลงมาก เข้าไปอีกจากร้อยละ 64.8 เมื่อปี 2529 เป็นร้อยละ 59.0 ในปี 2546 เมื่อการเข้าศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษา ยก ขึ้นทุกที่ นักเรียนอเมริกันชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจึงต้องชวนช่วยคิดอ่านหาทางจัดการ โดยได้มีการ กำหนดคะแนนจากข้อสอบกลางอย่าง Scholastic Assessment Test (SAT) และ American College Testing (ACT) ให้สูงๆ เข้าไว้ เป็นการเพิ่มโอกาสของผู้เรียนให้ผ่านการพิจารณาคัดเลือกรับเข้าศึกษาต่อ ให้ง่ายขึ้น พฤติกรรมการเรียนจึงเปลี่ยนไปทั้งเด็กเรียนเก่งและเด็กเรียนอ่อนต่างพากันเรียนวิชาแคลคูลัส เตรียมพร้อมเข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัย และให้เวลาในการทำการบ้านนานขึ้น จากเดิมสัดส่วนนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนปลายที่ลงเรียนวิชาแคลคูลัสอย่างน้อย 1 ภาคการศึกษาเพียงร้อยละ 9.2 เมื่อปี 2525 เพิ่มขึ้นมาเป็นร้อยละ 15.2 ในปี 2547 และจากเดิมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 1 ใน 10 คนหรือร้อยละ 10 เมื่อปี 2525 ที่ใช้เวลาอย่างน้อย 10 ชั่วโมงแต่ละสัปดาห์หมดไปกับการทำการบ้านมาถึงปี 2547 กลายเป็นทุก 1 ใน 5 คนหรือ ร้อยละ 20 ที่แต่ละสัปดาห์ใช้เวลาอย่างน้อย 10 ชั่วโมงทำการบ้าน การเรียนพิเศษ หัดทำข้อสอบ SAT และ ACT แบบตัวต่อตัวกับครูติวบทวนหรือแบบกลุ่มผู้เรียนเพียงไม่กี่คนเป็นอีก หนทางหนึ่งที่นักเรียนจากครอบครัวที่มีฐานะเลือกทำเพื่อช่วยการทำคะแนนสอบให้ได้มากขึ้นไปอีก ส่วน นักเรียนจากครอบครัวยากจนไม่ได้โอกาสอย่างนี้ การได้เรียนพิเศษกลายเป็นความไม่เท่าเทียมกันด้าน

โอกาสทางการศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษาขึ้นมาโดยปริยาย (Bound, Hershbein, and Long, 2009)

ทั้งนี้ เด็กนักเรียนไทยมีพฤติกรรมคล้ายคลึงกันกรณีของประเทศสหรัฐอเมริกาข้างต้น ทางผู้ปกครองในกทม. นิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนพิเศษและกวดวิชาตั้งแต่ยังอยู่ชั้นประถมศึกษา โดยเรียนเสริมเพิ่มพูนความรู้ตอนอายุน้อยจะได้เป็นเด็กเรียนเก่ง พอโตขึ้นมาและจะสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษา ผู้ปกครองจะให้เรียนกวดวิชาเข้าใจแนวข้อสอบคัดเลือกและเทคนิคการตอบถูกข้อเพื่อทำคะแนนข้อสอบคัดเลือกได้สูงๆ และผ่านการสอบข้อเขียนเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยชั้นนำที่ต้องการ การศึกษาพฤติกรรม การเลือกเรียนกวดวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 198 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 198 คนในกทม. พบว่า ประมาณร้อยละ 40 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและประมาณร้อยละ 30 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเรียนกวดวิชามาตั้งแต่เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษา เพราะนักเรียนเหล่านี้ เห็นว่าการแข่งขันเข้าศึกษาต่อระดับชั้นอุดมศึกษาทวีความเข้มข้นขึ้นเรื่อยๆ การเรียนกวดวิชากลายเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อสร้างความมั่นใจและเพิ่มโอกาสผ่านการสอบคัดเลือกเข้าเรียนมหาวิทยาลัย วิชาที่นักเรียนทั้งสองกลุ่มนิยมเรียนกวดวิชากันมากคือ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และเคมี แต่ละวิชาคิดค่าเรียนคนละ 2,000 - 3,000 บาท สำหรับการตัดสินใจเลือกโรงเรียนกวดวิชานั้น

ปรากฏว่านักเรียนกลุ่มแรกซึ่งมีอายุน้อยกว่ากลุ่มหลังได้บิดา มารดา หรือผู้ปกครองเป็นคนตัดสินใจให้ประมาณร้อยละ 40 ส่วนกลุ่มหลังนั้นตัดสินใจเลือกโรงเรียนด้วยตัวเองจากคำแนะนำของเพื่อนประมาณร้อยละ 40 โดยพิจารณาจากทักษะการสอนของครูสอนกวดวิชาหรือติวเตอร์เป็นลำดับแรก รองถัดลงมา เป็นความเข้มข้นของ เนื้อหาวิชาเรียนและการบอกแนวข้อสอบคัดเลือก เนื่องจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในระหว่างการเตรียมตัวเพื่อสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษา จึงย่อมมองหาหนทางที่จะได้ความรู้ตรงกับข้อสอบคัดเลือกเร็วที่สุดและมากที่สุด ซึ่งหนีไม่พ้นครูสอนผู้มีความชำนาญด้านการสอนสามารถถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนเข้าใจได้อย่างง่ายดายและรวดเร็ว (Napompech, 2011)

จากการขยายโอกาสทางการศึกษาให้เด็กไทยเรียนโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่ชั้นอนุบาลหนึ่งไปจนถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือที่เรียกกันว่าเรียนฟรี 15 ปี มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 เป็นต้นมา ประกอบกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจให้ก้าวหน้าและเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน โดยอาศัยความรู้และวิทยาการสมัยใหม่เป็นฐานขับเคลื่อนและผลักดัน แรงงานผู้มีความรู้ระดับชั้นอุดมศึกษาจึงเป็นที่ต้องการของผู้ผลิตสินค้าและบริการต่างๆ นักเรียนสำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแทบทุกคนทั่วประเทศต่างมุ่งหน้าเข้าศึกษาต่อในรั้วมหาวิทยาลัย⁶ เพื่อให้แน่ใจว่ามีโอกาสสูงที่จะสอบผ่านการคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยได้ นักเรียนเหล่านี้จึงหันมาพึ่งพาการกวดวิชา แต่โอกาสการเข้าถึงโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนตามภูมิภาคต่างๆของไทยมีความไม่เท่าเทียมกันอยู่ เห็นได้จากการกระจุกตัวของโรงเรียนตามจังหวัดขนาดใหญ่หรือจังหวัดหัวเมืองที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของภูมิภาค โอกาสที่ไม่เท่าเทียมกันนี้มีส่วนทำให้นักเรียนที่ยากจนต้องสูญเสียโอกาสผ่านการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษาไป อย่างกรณีมหาวิทยาลัยมหิดลในปีการศึกษา 2555 มีนักเรียนผ่านการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อรวมทั้งสิ้น 4,057 คน เป็นนักเรียนจากทั่วทุกภูมิภาคยกเว้นอยู่ 3 จังหวัด คือ แม่ฮ่องสอน ศรีสะเกษ และสตูล (Fry & Bi, 2013)

⁶ เมื่อวันที่ 21 - 22 กันยายน 2556 นักเรียนที่เรียนอยู่ในกทม.และต่างจังหวัดจำนวน 92,208 คนแห่กันมาสมัครสอบคัดเลือกแบบตรงกับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (มศว.) ทางมศว.ใช้สนามสอบมากถึง 4 แห่งรองรับผู้สมัครสอบ (คมชัดลึก, 22 กย. 56)

ในการสำรวจความคิดเห็นผู้ปกครองในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจำนวน 509 คนเกี่ยวกับการส่งบุตรหลานเรียนกวดวิชาโดยมูลนิธิเครือข่ายครอบครัวเมื่อปี 2551 พบว่าผู้ปกครองจำนวน 7 ใน 10 คน (หรือร้อยละ 71.95) ส่งบุตรหลานไปเรียนกวดวิชาหรือเสริมพิเศษ โดยให้เหตุผลว่า อยากให้เด็ก ๆ มีความรู้เพิ่มจะได้สอบเข้าโรงเรียนและมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงได้ สำหรับค่าใช้จ่ายเรียนเสริมพิเศษหรือกวดวิชานั้นประมาณร้อยละ 40 ของผู้ปกครองจ่ายเงินค่าเรียนให้บุตรหลานแต่ละคนเดือนละ 1,001 - 3,000 บาท และอีกประมาณร้อยละ 20 จ่ายเดือนละ 3,001 - 5,000 บาท ในขณะที่เงินได้รายเดือนของครอบครัวนั้น ประมาณร้อยละ 45 ของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองมีรายได้ครอบครัวตกเดือนละ 10,000 - 30,000 บาท หากครอบครัวมีฐานะยากจนย่อมเผชิญกับความยากลำบากในการหาเงินส่งบุตรหลานเรียนกวดวิชาเหมือนอย่างเพื่อนเรียนที่มีฐานะทางบ้านดีกว่าโอกาสสอบผ่านการ คัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยชั้นนำที่ต้องการของนักเรียนยากจนย่อมยากมากขึ้น เมื่อพิจารณาครัวเรือนทั่วประเทศพบว่าความเหลื่อมล้ำด้านการให้การศึกษาเล่าเรียนรวมถึงการกวดวิชายังมีมากโดยครัวเรือนยากจนและหัวหน้าครัวเรือนมีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาให้เวลาและค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเรียนหนังสือของบุตรหลาน เป็นต้นว่าหนังสือเรียนและวิชาเรียนพิเศษต่ำกว่าครัวเรือนร่ำรวย 5 - 6 เท่าตัว และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศอยู่ 2 เท่าตัว สะท้อนให้เห็นข้อจำกัดด้านเงินได้และอำนาจซื้อที่มีน้อยกว่าสำหรับครัวเรือนยากจน ความเหลื่อมล้ำนี้ยังมีผลต่อเนื่องไปถึงโอกาสการศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษาอีกด้วย เด็กนักเรียนจากครัวเรือนยากจนมีโอกาสดำเนินการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยไม่ถึง ร้อยละ 1 เปรียบเทียบกับนักเรียนจากครัวเรือนร่ำรวยมีโอกาสดีกว่ามากถึงร้อยละ 35

มีข้อสังเกตว่าระบบการศึกษาที่เน้นการวัดความรู้ความสามารถของผู้เรียนด้วยคะแนนข้อสอบ และการเรียนการสอนในโรงเรียนเป็นแบบครูเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ด้วยแล้ว ยิ่งทำให้ผู้เรียนจำนวนมากหันไปพึ่งพาการเรียนพิเศษกวดวิชากันเป็นการใหญ่ ส่งผลให้ธุรกิจโรงเรียนกวดวิชาเจริญรุ่งเรืองเป็นอันมาก โดยเฉพาะโรงเรียนกวดวิชาที่ช่วยให้ผู้เรียนทำคะแนนสอบได้ดีผ่านการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงได้เป็นจำนวนมาก จะเป็นที่ยอมรับในหมู่ผู้เรียน สร้างรายรับและผลกำไรได้เป็นเงินจำนวนมากและต่อเนื่องยาวนาน เพื่อเพิ่มโอกาสทางธุรกิจและผลประโยชน์ที่ดี โรงเรียนกวดวิชาในฮ่องกง ไต้หวัน และรัสเซียใช้การแข่งขันสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อที่รุนแรงและยากเย็นแสนเข็ญมาเป็นตัวชูโรงโฆษณาเชิญชวนนักเรียนผู้สนใจให้มาเรียนกวดวิชาที่โรงเรียนตน

การกวดวิชาเพื่อคะแนนสอบอย่างเดียวจะมุ่งไปที่เทคนิคการทำข้อสอบให้ตอบถูก แต่กลับละเลยการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้เนื้อหาวิชาต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ สติปัญญา และทัศนคติที่ดีงามดังที่เด็กได้รับจากการเรียนในโรงเรียน ผู้ที่ผ่านการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษาด้วยการเรียนกวดวิชาอาจเป็นผู้เรียนที่ด้อยคุณภาพ เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ การพัฒนาสติปัญญา และทักษะการวิเคราะห์ ซึ่งมีความสำคัญต่อการใช้ชีวิตในสังคมและต่อการทำงาน ส่งผลให้บัณฑิตไทยเป็นแรงงานด้อยผลิตภาพซึ่งเป็นปัญหาที่กำลังมีอยู่ณปัจจุบัน และไม่เป็นผลดีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

3. แนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

ตามแนวคิดเศรษฐศาสตร์ครัวเรือน (Household Economics) โดย Becker (1960) กำหนดว่าการเลี้ยงดูบุตรรวมไปถึงการดูแลเรื่องการศึกษาเล่าเรียนเป็นหน้าที่ของครัวเรือน โดยสามารถกำหนดเป็นแบบจำลองที่ประกอบไปด้วยบิดาและมารดาที่จะจัดสรรสินค้าตลาดที่ซื้อหามาจากเงินได้ครัวเรือน (ให้เป็น

X) และเวลาที่ครัวเรือนมีอยู่ในแต่ละเดือน (ให้เป็น t^h) ในการเลี้ยงดูและดูแลการศึกษาเล่าเรียนของบุตร ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมนอกตลาด (ให้เป็น Z) ที่ครัวเรือน (หมายถึงครอบครัว) รับผิดชอบเป็นผู้ผลิต โดยแสดงในรูปฟังก์ชันการผลิตได้ว่า

$$Z_i = f(X_i, t_i^h), \quad i = 1, \dots, n$$

ดังนั้น ครอบครัวใดมีฐานะทางการเงินดี ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากหน้าที่การงานของผู้ปกครอง โดยเฉพาะอาชีพของบิดา ประกอบกับการแบ่งเวลานอกเหนือจากเวลาทำงานมาทำกิจกรรมนอกตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการตามีการศึกษาสูงถึงขั้นอุดมศึกษา จะเป็นผลดีต่อการสัมฤทธิ์ผล การเรียนของบุตรตั้งแต่ยังเล็กอยู่ชั้นประถมศึกษาต่อเนื่องมาจนเติบโตขึ้นมาเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย บุตรหลานที่ดัดคุณภาพสูงอย่างนี้ย่อมมีความสามารถในการทำคะแนนข้อสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษาได้ดีกว่าเด็กทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นข้อสอบระบบใด โอกาสสอบผ่านการสอบ คัดเลือกเข้าศึกษาต่อของเด็กเรียนเก่งย่อมสูงกว่าเด็กเรียนอ่อน ความสนใจในการกวดวิชาเพื่อเข้าศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษาอาจมีน้อยลงสำหรับเด็กเรียนเก่ง และอาจยื่นสมัครเข้าศึกษาต่อกับมหาวิทยาลัยเพียงไม่กี่แห่ง ในขณะที่เด็กเรียนอ่อนกว่าจะหันไปพึ่งพาโรงเรียนกวดวิชาเพื่อเพิ่มความสามารถในการทำคะแนนข้อสอบคัดเลือก และเพิ่มโอกาสสอบผ่านการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อด้วยการยื่นสมัครเข้าศึกษาต่อกับมหาวิทยาลัยมากแห่งและมากหลักสูตร

ถ้าถือว่าการเรียนกวดวิชาเพื่อเข้าศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษาของนักเรียนเป็นการสร้างหรือลงทุนในทุนมนุษย์ (Human Capital Investment) อย่างหนึ่งในทำนองเดียวกับการศึกษาเล่าเรียน การแบกรับภาระต้นทุนการเรียนกวดวิชาอาจแตกต่างกันออกไปตามฐานะครอบครัวสำหรับนักเรียนกลุ่มหนึ่งที่ตัดสินใจไม่เรียนกวดวิชาเนื่องจากฐานะครอบครัวไม่เอื้ออำนวยและอาจมีผลต่อคะแนนข้อสอบคัดเลือกที่จะได้ ตลอดจนจำนวนมหาวิทยาลัยและหลักสูตรที่จะยื่นคะแนนให้พิจารณาคัดเลือกรับเป็นต้นทุนที่ผู้คนทั่วไปในสังคมมองไม่เห็นและเป็นความไม่เท่าเทียมกันด้านโอกาสทางการศึกษาจากระบบการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษาไทย

4. ผลการศึกษา

การศึกษานี้สำรวจกลุ่มตัวอย่างนิสิตและนักศึกษาใหม่ปีการศึกษา 2557 ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทั้งจำกัดรับและไม่จำกัดรับ ตลอดจนสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดหัวเมืองสำคัญในภาคตะวันออกและภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งได้แก่ชลบุรีและขอนแก่น โดยสำรวจนักศึกษาทั้งหลักสูตรสาขาวิชาด้านสังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์โดยทั้งหมดเป็นทั้งผู้ผ่านและไม่ผ่านระบบการคัดเลือกแอดมิชชันส์และรับตรง อีกทั้งยังมีประสบการณ์เข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชาเพื่อสอบแอดมิชชันส์หรือสอบตรงบ้างโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำรวจ

จากกลุ่มตัวอย่างนิสิตนักศึกษาผู้กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 จำนวน 705 คน ประกอบไปด้วยผู้เรียนในมหาวิทยาลัยจำกัดรับของรัฐจำนวน 482 คน (ร้อยละ 68.37) มหาวิทยาลัยไม่จำกัดรับของรัฐ จำนวน 113 คน (ร้อยละ 16.03) และมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวน 110 คน (ร้อยละ 15.60) เป็นหญิง (ร้อยละ 71.06) มากกว่าชาย (ร้อยละ 28.94) (ตารางที่ 2) ประมาณ 3 ใน 4 (ร้อยละ 75.60) มีอายุ 19 ปี กำลัง

ศึกษาอยู่ในคณะทางสังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจ และศิลปศาสตร์ประมาณ 6 ใน 10 (ร้อยละ 64.54) ของกลุ่มตัวอย่าง รองลงมาเป็นผู้เรียนในคณะวิศวกรรมศาสตร์ (ร้อยละ 12.77) และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ร้อยละ 8.51)

จากการสำรวจพบว่า ไม่ว่าจะเป็นนิสิตนักศึกษาหญิงหรือชาย บิดาของผู้เรียนเหล่านี้ประกอบอาชีพเป็นเจ้าของกิจการหรือผู้บริหารสถานประกอบการเอกชนมากที่สุดจำนวน 229 คน (ร้อยละ 32.48) รองลงมาเป็นข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจจำนวน 166 คน (ร้อยละ 23.55) และเกษตรกรจำนวน 126 คน (ร้อยละ 17.87) ในขณะที่ มารดาของผู้เรียนเหล่านี้ประกอบอาชีพเป็นเจ้าของกิจการหรือผู้บริหารสถานประกอบการเอกชนมากที่สุดจำนวน 192 คน (ร้อยละ 27.23) รองลงมาเป็น พนักงานหรือลูกจ้างสถานประกอบการจำนวน 138 คน (ร้อยละ 19.57) และเกษตรกรจำนวน 133 คน (ร้อยละ 18.87)

ทางด้านระดับการศึกษาชั้นสูงสุดของบิดานั้นเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุดจำนวน 245 คน (ร้อยละ 36.75) รองลงมาคือระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จำนวน 127 คน (ร้อยละ 18.01) และระดับชั้นประถมศึกษาจำนวน 128 คน (ร้อยละ 18.16) เนื่องจากบิดาของนิสิตนักศึกษากลุ่มตัวอย่างเป็นเจ้าของกิจการหรือผู้บริหารสถานประกอบการและมีการศึกษาสูงถึงชั้นปริญญาตรี เงินได้ของบิดารายเดือนจึงเกิน 50,000 บาทขึ้นไปมากที่สุดถึง 121 คน (ร้อยละ 17.16) รองลงมาเป็นบิดาผู้มีเงินได้ระหว่าง 15,001 - 20,000 บาทจำนวน 90 คน (ร้อยละ 12.77) และมีเงินได้รายเดือนระหว่าง 25,001 - 30,000 บาทจำนวน 87 คน (ร้อยละ 12.34)

ทั้งนี้ ระดับการศึกษาชั้นสูงสุดและเงินได้ของมารดาแตกต่างจากบิดา โดยมารดาของนิสิตนักศึกษากลุ่มตัวอย่างสำเร็จการศึกษาระดับ ปวช. และปวส. มากที่สุดจำนวน 218 คน (ร้อยละ 30.92) รองลงมาเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 111 คน (ร้อยละ 15.74) และชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 100 คน (ร้อยละ 14.18) เมื่อพิจารณาถึงหนึ่งของมารดาที่มีระดับการศึกษาน้อยกว่าบิดา เงินได้รายเดือนที่มารดาได้รับนั้นย่อมต่ำกว่าตามระดับการศึกษาไปด้วย โดยประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 47.80) มีเงินได้รายเดือนไม่เกิน 20,000 บาท

ตารางที่ 2: กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามมหาวิทยาลัยที่กำลังศึกษาอยู่และตามเพศ

เพศ	รัฐจำกัดรับ	รัฐไม่จำกัดรับ	เอกชน	รวม
หญิง	351	84	66	501
ร้อยละแถว	70.06	16.77	13.17	100.00
ร้อยละคอลัมน์	72.82	74.34	60.00	71.06
ชาย	131	29	44	204
ร้อยละแถว	64.22	14.22	21.57	100.00
ร้อยละคอลัมน์	27.18	25.66	40.00	28.94
รวม	482	113	110	705
ร้อยละแถว	68.37	16.03	15.60	100.00
ร้อยละคอลัมน์	100.00	100.00	100.00	100.00

เมื่อวิเคราะห์จากศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและการเรียนกวดวิชาพบว่า นิสิตนักศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนรัฐ (ร้อยละ 81.84) เกินครึ่งหนึ่งได้ผลการเรียนสะสมเฉลี่ยอย่างน้อย 3.26 ขึ้นไป รองลงมาได้ผลการเรียนสะสมเฉลี่ย 3.01 – 3.25 (ร้อยละ 16.17) ผู้เรียนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะเลือกเรียนกวดวิชาเพื่อเตรียมตัวสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษา (ร้อยละ 57.89) สำหรับผู้มีผลการศึกษาสะสมเฉลี่ย 3.01 – 3.25 และสัดส่วนนี้มีการกวดวิชาสูงถึงร้อยละ 77.04 สำหรับนักเรียนเก่งผู้มีผลการเรียนสะสมเฉลี่ยมากกว่า 3.75 ขึ้นไป หากเป็นผู้เรียนอ่อนได้ผลการเรียนสะสมเฉลี่ยไม่เกิน 3.00 กลับไม่เรียนกวดวิชาเป็นสัดส่วนสูงกว่า ตั้งแต่ร้อยละ 55.84 สำหรับผู้มีผลการเรียนสะสมเฉลี่ย 2.75 – 3.00 ไปจนถึงร้อยละ 66.67 สำหรับผู้มีผลการศึกษาสะสมเฉลี่ย 2.51 – 2.75 เมื่อพิจารณาภาพรวมทั้งหมดปรากฏว่าประมาณ 6 ใน 10 คน (ร้อยละ 61.71) ของผู้เรียนเลือกเรียนกวดวิชาเตรียมสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย และที่เหลือ (ร้อยละ 38.30) ไม่เรียนกวดวิชา (ตารางที่ 3)

โดยในบรรดาผู้เรียนกวดวิชาจำนวน 435 คนใช้เวลาเรียนกวดวิชาไม่เกิน 3 เดือนมากที่สุด เป็นจำนวน 121 คน (ร้อยละ 27.82) ถัดมาเป็นกลุ่มผู้ใช้เวลาเรียนยาวนานเกิน 1 ปีครึ่งขึ้นไปเป็นจำนวน 119 คน (ร้อยละ 27.36) และกลุ่มผู้ใช้เวลาเรียน 4 – 6 เดือนเป็นจำนวน 86 คน (ร้อยละ 19.97) โดยส่วนใหญ่เลือกเรียนประมาณ 3–4 วิชา (ร้อยละ 43.68) รองลงมาเลือกเรียน 1 – 2 วิชา (ร้อยละ 32.41) และเลือกเรียน 5 – 6 วิชา (ร้อยละ 15.40) จำนวนวิชาเรียนกวดวิชานี้มีผลต่อเงินค่าเรียนกวดวิชาที่ผู้ปกครองของผู้เรียนต้องรับผิดชอบ โดยผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวนมากใช้เวลาไม่เกิน 3 เดือนกวดวิชาเรียนจำนวน 3 – 4 วิชา ซึ่งคาดว่าเป็นหลักสูตรเร่งรัด ผู้เรียนจำนวนมากถึง 116 คนเสียเงินค่าเรียนกวดวิชามากกว่า 10,000 บาทขึ้นไป แม้แต่ผู้เรียนกวดวิชาเพียง 1 – 2 วิชา ก็เสียเงินค่าเรียนเกิน 10,000 บาทขึ้นไปเช่นกัน ภาระค่าใช้จ่ายการเรียนกวดวิชาสูงขนาดนี้ย่อมตกอยู่ในมือของผู้ปกครอง หากผู้ปกครองมีเงินได้น้อยจะไม่เพียงพอจ่ายเงินค่าเรียนกวดวิชาให้กับบุตรหลานกลายเป็นอุปสรรคต่อการเรียนกวดวิชาของบุตรหลานตนเองไป อย่างนิสิตนักศึกษากลุ่มตัวอย่างผู้ได้เรียนกวดวิชามาจากครอบครัวที่บิดามีเงินได้รายเดือนมากกว่า 40,000 บาทขึ้นไปมากที่สุด (ร้อยละ 28.51) ส่วนผู้ไม่ได้เรียนกวดวิชาจากครอบครัวที่บิดามีเงินได้รายเดือนไม่เกิน 20,000 บาทมากที่สุด (ร้อยละ 45.55) ในทำนองเดียวกันจำนวนพี่น้องในครอบครัวเป็นอุปสรรคต่อการเรียนกวดวิชาอยู่บ้าง ยิ่งจำนวนพี่น้องมากขึ้นเท่าไรการเรียนกวดวิชาจะน้อยลง

จากตารางที่ 4 ในด้านการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษาแบบรับตรงและสอบแอดมิชชันส์พบว่า นิสิตนักศึกษากลุ่มตัวอย่างประมาณ 6 – 7 คนใน 10 คน (ร้อยละ 65.25) มีการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษาแบบรับตรง ยิ่งผู้สอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษาได้เรียนกวดวิชาด้วยแล้ว ยิ่งสอบคัดเลือกแบบรับตรงเพื่อเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเป็นสัดส่วนมากขึ้น (ร้อยละ 76.55) เมื่อพิจารณาผลการเรียนเฉลี่ยสะสมชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายประกอบพบว่า ผู้เรียนที่มีผลการเรียนสูงขึ้นจะสอบคัดเลือกแบบตรงเข้าศึกษาต่อมากขึ้น โดยผู้มีผลการเรียนสะสมเฉลี่ย 3.51 – 3.75 จำนวน 135 คนได้สอบคัดเลือกแบบตรงเข้าศึกษาต่อเป็นจำนวน 95 คน (ร้อยละ 70.00) สัดส่วนนี้สูงขึ้นเป็นร้อยละ 80 ในกลุ่มผู้เรียนเก่งกว่าได้ผลการเรียนสะสมเฉลี่ยสูงกว่า 3.75 ขึ้นไป

ตารางที่ 3: การเรียนกวดวิชาจำแนกตามผลการเรียนสะสมเฉลี่ย

ผลการเรียนสะสมเฉลี่ยชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	ได้เรียนกวดวิชาเพื่อเตรียมตัวสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย		
	ใช่	ไม่ใช่	รวม
2.50 หรือต่ำกว่า	18	23	41
ร้อยละแถว	43.90	56.10	100.00
ร้อยละคอลัมน์	4.14	8.52	5.82
2.51 – 2.75	23	46	69
ร้อยละแถว	33.33	66.67	100.00
ร้อยละคอลัมน์	5.29	17.04	9.79
2.76 – 3.00	34	43	77
ร้อยละแถว	44.16	55.84	100.00
ร้อยละคอลัมน์	7.82	15.93	10.92
3.01 – 3.25	66	48	114
ร้อยละแถว	57.89	42.11	100.00
ร้อยละคอลัมน์	15.17	17.78	16.17
3.26 – 3.50	95	39	134
ร้อยละแถว	70.90	29.10	100.00
ร้อยละคอลัมน์	21.84	14.44	19.01
3.51 – 3.75	95	40	135
ร้อยละแถว	70.37	29.63	100.00
ร้อยละคอลัมน์	21.84	14.81	19.15
สูงกว่า 3.75	104	31	135
ร้อยละแถว	77.04	22.96	100.00
ร้อยละคอลัมน์	23.91	11.48	19.15
รวม	435	270	705
ร้อยละแถว	61.70	38.30	100.00
ร้อยละคอลัมน์	100.00	100.00	100.00

ที่มา: วิเคราะห์โดยผู้วิจัย ข้อมูลจากการสำรวจ

ตารางที่ 4: การสอบคัดเลือกแบบรับตรงจำแนกตามการเรียนกวดวิชา

สอบคัดเลือกแบบรับตรงเข้ามหาวิทยาลัย			
ได้เรียนกวดวิชา	ใช่	ไม่ใช่	รวม
ใช่	333	102	435
ร้อยละแถว	76.55	23.45	100.00
ร้อยละคอลัมน์	72.39	41.63	61.70
ไม่ใช่	127	143	270
ร้อยละแถว	47.04	52.96	100.00
ร้อยละคอลัมน์	27.61	58.37	38.30
รวม	460	245	705
ร้อยละแถว	65.25	34.75	100.00
ร้อยละคอลัมน์	100.00	100.00	100.00

ที่มา: วิเคราะห์โดยผู้วิจัย ข้อมูลจากการสำรวจ

ส่วนการสอบแอดมิชชันส์เพื่อเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยนั้น นิสิตนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างเกินครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 59.01) ไม่ได้สอบแอดมิชชันส์ในทำนองคล้ายกันกับการสอบคัดเลือกแบบรับตรงเข้าศึกษาต่อ ยิ่งผู้สอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษาได้เรียนกวดวิชาด้วยแล้ว ยิ่งสอบแอดมิชชันส์เข้าศึกษาต่อเป็นสัดส่วนมากขึ้น (ร้อยละ 50.11) เมื่อพิจารณาผลการเรียนสะสมเฉลี่ยชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเพิ่มเติม แม้ว่าจำนวนและสัดส่วนผู้สอบแอดมิชชันส์เข้าศึกษาต่อจะน้อยกว่าผู้สอบคัดเลือกแบบรับตรงแต่ผู้มีการเรียนสะสมเฉลี่ยสูงซึ่งจะสอบแอดมิชชันส์เข้าศึกษาต่อมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้มีการเรียนสะสมเฉลี่ย 3.51 – 3.75 เลือกสอบแอดมิชชันส์เข้าศึกษาต่อมากที่สุดเป็นจำนวน 68 คน (ร้อยละ 50.37) รองลงมาเป็นผู้มีผลการเรียนดีกว่าตั้งแต่ 3.76 ขึ้นไปจำนวน 61 คน (ร้อยละ 45.79)

เมื่อวิเคราะห์ในด้านโอกาสการผ่านการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมหรือเศรษฐฐานะของครอบครัวผู้เรียนกับโอกาสการเข้าศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษาจากการสอบคัดเลือกแบบรับตรงและการเลือกเรียนกวดวิชาเพื่อเข้าศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษาผลที่พบนี้มันนำไปถึงความไม่เท่าเทียมกันด้านโอกาสทางการศึกษาชั้นอุดมศึกษาไทย

จากการใช้รูปแบบสมการเศรษฐมิติและทดสอบความสัมพันธ์ด้วยวิธีโพรบิทหลายชั้น (Multinomial Probit) โดยตัวแปรตามคือ การสอบผ่านคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยโดยจำกัด้รับ (UNIV)⁷ และตัวแปรอิสระต่างๆ เกี่ยวกับผู้เรียน ได้แก่ ประเภทโรงเรียนที่สำเร็จการศึกษา, ผลการเรียนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย, จำนวนวิชาเรียนกวดวิชา, ระยะเวลาเรียนกวดวิชา, การสมัครสอบตรง, การสมัครสอบแอดมิชชันส์ และตัวแปรอิสระต่างๆ ที่เกี่ยวกับครอบครัวผู้เรียนได้แก่ อาชีพบิดาและมารดา, เงินได้บิดาและมารดา, ระดับการศึกษาชั้นสูงสุดของบิดาและมารดา โดยได้ผลการศึกษาดังแสดงไว้ในตารางที่ 5

⁷ เป็นตัวแปรเรียงลำดับ มีค่าเป็น 1 ถ้าศึกษาในมหาวิทยาลัยรัฐจำกัด้รับ เปรียบเทียบกับการเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยรัฐไม่จำกัด้รับ (UNIV มีค่าเป็น 2) และมหาวิทยาลัยเอกชน (UNIV มีค่าเป็น 3)

ตารางที่ 5: ผลการประมาณการสมการโพรบิตหลายชั้น

	Constant	FINCOM	MINCOM	TYPEHS	GPAXHS	UCRAM	UDIR
UADM							
OPEN	-2.12	-0.11 (-2.83)***	-0.11 (-2.62)***	0.58 (2.28)**	-0.490.61 (-8.22)***	0.55 (5.26)***	0.57 (2.60)*** (2.68)***
PRIVATE	-3.19	-0.03 (-0.83)	-0.06 (-1.57)	0.90 (3.92)**	-0.50 (-8.92)***	0.64 (4.89)***	0.71 (3.49)*** (1.82)*

- หมายเหตุ
1. ตัวเลขในวงเล็บคือค่า z-statistics
 2. * มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 85
 3. ** มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90
 4. *** มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

โดย	OPEN	คือ	มหาวิทยาลัยรัฐไม่จำกัดรับ (UNIV = 2)
	PRIVATE	คือ	มหาวิทยาลัยเอกชน (UNIV = 3)
	FINCOM	คือ	เงินได้รายเดือนของบิดา (บาท)
	MINCOM	คือ	เงินได้รายเดือนของมารดา (บาท)
	TYPEHS	คือ	ประเภทโรงเรียนที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (รัฐ = 1 เอกชน = 2)
	GPAXHS	คือ	ผลการเรียนสะสมเฉลี่ยชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
	UCRAM	คือ	ได้เรียนกวดวิชาเพื่อเตรียมตัวสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย (ใช่ = 1 ไม่ใช่ = 2)
	UDIR	คือ	ได้สอบคัดเลือกแบบรับตรงเข้ามหาวิทยาลัย (ใช่ = 1 ไม่ใช่ = 2)
	UADM	คือ	ได้สอบแอดมิชชันส์เข้ามหาวิทยาลัย (ใช่ = 1 ไม่ใช่ = 2)

ระหว่างโอกาสการเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยรัฐจำกัดรับและมหาวิทยาลัยรัฐไม่จำกัดรับ (OPEN) ถ้าเงินได้ของบิดา (FINCOM) และของมารดา (MONCOM) น้อย จะไม่เป็นผลดีต่อการศึกษาของบุตรหลาน โอกาสการสอบคัดเลือกผ่านเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยรัฐจำกัดรับลดลงร้อยละ 11 เท่ากัน โอกาสจะลดต่ำลงไปร้อยละ 49 หากผู้เรียนเป็นเด็กเรียนอ่อน มีผลการเรียนสะสมเฉลี่ย ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (GPAXHS) น้อย แต่โอกาสสอบผ่านการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อใน มหาวิทยาลัยรัฐจำกัดรับสูงขึ้นอีกร้อยละ 58 หากสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนรัฐ (TYPEHS) ยิ่งผู้เรียนได้กวดวิชาด้วยแล้ว (UCRAM) โอกาสการเข้าศึกษาต่อสูงมากถึงร้อยละ 61

ในทำนองเดียวกัน ระหว่างโอกาสการเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยรัฐจำกัดรับ และมหาวิทยาลัยเอกชน (PRIVATE) หากผู้เรียนสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนเอกชน มีโอกาสลดน้อยลงเป็นอย่างมากร้อยละ 90 ที่จะสอบผ่านการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยรัฐจำกัดรับ

แต่ถ้าผลการเรียนสะสมเฉลี่ยชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสูงขึ้นจะเพิ่มโอกาสการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยรัฐจำกัดรับสูงขึ้นร้อยละ 50 การเรียนกวดวิชาส่งผลดีต่อโอกาสการเข้าศึกษาต่อด้วยเช่นกัน โดยโอกาสการสอบคัดเลือกผ่านเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยรัฐจำกัดรับสูงขึ้นร้อยละ 64

นอกเหนือจากเงินได้ของบิดาและมารดาที่เป็นปัจจัยสนับสนุนสำคัญต่อความสำเร็จของบุตรหลานในการสอบคัดเลือกผ่านเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยรัฐจำกัดรับแล้ว การศึกษานี้พบว่าระดับการศึกษาชั้นสูงสุดของมารดา (MEDUC) ยังเป็นส่วนสำคัญที่ไปเพิ่มโอกาสการเข้าศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษาของบุตรหลานในครอบครัว และมีผลต่อโอกาสการศึกษาต่อมากกว่าเงินได้ของบิดาเสียอีก โดยผู้เรียนคนใดมาจากครอบครัวที่มารดามีการศึกษาน้อย จะมีโอกาสสอบผ่านเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยรัฐจำกัดรับลดลงร้อยละ 20 เมื่อเปรียบเทียบกับครอบครัวที่มารดามีการศึกษาสูงกว่า ส่วนเงินได้ของบิดาส่งผลต่อโอกาสการเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยรัฐจำกัดรับเพียงร้อยละ 8 เท่านั้น (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6: ผลการประมาณการสมการโพรบิทหลายชั้น

Constant	FINCOM	MEDUC	MINCOM	TYPEHS	GPAXHS	UCRAM	MOCRAM	UDIR	UADM
OPEN	-0.75 (2.41)**	-0.08 (-1.95)*	-0.20 (-2.86)***	-0.080.61 (-1.69)*	-0.48 (2.33)**	0.57 (-7.84)***	-0.18 (1.98)**	0.54 (-2.26)**	0.53 (2.54)**
PRIVATE	-2.53 (1.78)*	-0.03 (-0.68)	-0.004 (-0.06)	-0.06 (-1.62)	0.89 (3.84)***	-0.49 (-8.64)***	0.62 (2.28)**	-0.12 (-1.96)**	0.710.37 (3.46)***

- หมายเหตุ 1. ตัวเลขในวงเล็บคือค่า z-statistics
 2. * มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 85
 3. ** มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90
 4. *** มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

โดย MEDUC คือ ระดับการศึกษาชั้นสูงสุดของมารดา
 MOCRAM คือ ระยะเวลาเรียนกวดวิชา (เดือน)

5. สรุป

จากการศึกษาพบว่า นักเรียนผู้สอบผ่านการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยรัฐจำกัดรับแทนที่จะเป็นมหาวิทยาลัยรัฐไม่จำกัดรับหรือมหาวิทยาลัยเอกชนมีแนวโน้มว่ามีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

- (1) บิดามีเงินได้สูง หรือพอกกล่าวได้ว่าครอบครัวมีฐานะทางการเงินดี
- (2) มารดามีการศึกษาดี ระดับการศึกษาสูง
- (3) ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนรัฐ
- (4) ผู้เรียนมีผลการเรียนสะสมเฉลี่ยชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสูง
- (5) ผู้เรียนกวดวิชาเพื่อเตรียมตัวสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษา

จากการขยายโอกาสทางการศึกษาให้เด็กไทยเรียนโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่ชั้นอนุบาลหนึ่งไปจนถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือที่เรียกกันว่าเรียนฟรี 15 ปี มาตั้งแต่ปี 2552 เป็นต้นมา ประกอบกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจไทยให้ก้าวทันโลกและเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน โดยอาศัยความรู้และวิทยาการสมัยใหม่เป็นฐานขับเคลื่อนและผลักดัน แรงงานบัณฑิตจึงเป็นที่ต้องการของผู้ผลิตสินค้าและบริการต่างๆ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแทบทุกคนทั่วประเทศจึงต่างมุ่งหน้าเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย เพื่อให้แน่ใจว่ามีโอกาสสูงที่จะสอบผ่านการคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยรัฐจำกัดรับได้ นักเรียนเหล่านี้อาจหันมาพึ่งพาการกวตริวิชา

อย่างไรก็ดี โอกาสการเข้าถึงโรงเรียนกวตริวิชาของนักเรียนยังมีความไม่เท่าเทียมกันอยู่ตามเศรษฐกิจฐานะของผู้ปกครองหากครอบครัวด้อยฐานะทางการเงินย่อมเผชิญกับความยากลำบากในการหาเงินส่งบุตรหลานเรียนกวตริวิชาเหมือนอย่างเพื่อนเรียนที่มีฐานะทางบ้านดีกว่าโอกาสสอบผ่านการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยรัฐจำกัดรับชั้นนำที่ความต้องการของนักเรียนด้อยฐานะย่อมยากมากขึ้นกลายเป็นว่าระบบการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษาของไทย โดยเฉพาะระบบสอบคัดเลือกแบบรับตรง สร้างความไม่เท่าเทียมกันด้านโอกาสทางการศึกษาชั้นอุดมศึกษาพลายเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาชาติไป

บรรณานุกรม

- Becker, G.S. (1960). *A Treatise on the Family*. Cambridge: Harvard University Press.
- Bound, J, Hershbein, B. & Long, B.T. (2009). Playing the Admissions Game: Student Reactions to increasing college competition. *Journal of Economic Perspective*, 23(4): 119-146.
- Bray, M. (2003). Adverse effects of private supplementary tutoring: Dimensions, implications and government responses. Paris: International Institute for Education Planning, UNESCO.
- Chandler, M.A. (2011). South Korea targets private 'cram schools,' citing heavy burden on families. Retrieved from <http://www.washingtonpost.com> (April 3, 2011).
- Fry, G.W. & Bi, H. (2013). The evolution of educational reform in Thailand: the Thai education paradox. *Journal of Educational Administration*. 51(3): 290-319.
- Kwok, P. (2004). Examination-Oriented Knowledge and Value Transformation in East Asian Cram Schools. *Asia Pacific Education Review*. 5(3): 64-75.
- Napompech, K. (2011). What Factors Influence High School Students in Choosing Cram School in Thailand. *International Proceedings of Economic Development and Research*. 16: 90-95.